

9. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб.: Пер. з англ. – К.: Знання, КОО, 2002. – 381 с.
10. Право Європейського Союзу: Підруч. для вузів / Під ред. С.Ю. Кашкіна. – М.: Юристь, 2003. – 925 с.
11. Інституціональна система Європейського Союзу // [http:// www. juristy. ru](http://www.juristy.ru)
12. Guizzi V. Manuale di diritto e politica dell'Unione Europea. Milano, 1995.
13. Рішення Парламенту про перспективне фінансування Співтовариства від 22.11.1990, ABI. Nr. S. 324 (1990).
14. Договір про установа Європейського Союзу, Амстердам, 02.10.1997 р. (зі змін. і доп.) // [http:// info. resourcecorp. net](http://info.resourcecorp.net)
15. Hoelscheid, Das Haushaltsrecht der Europaeischen Gemeinschaften, DOEV. 12/1989.
16. Magiera // Grabitz, EWGV, EUV: Kommentar, Art. 203 EGV, Rd. 17.
17. Haede, Die Finanzverfassung der Europaeischen Gemeinschaft, EuZW. 13/1993.
18. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування й етапи становлення: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. – К.: Видавничий Дім «Ін Юрі», 2001. – 448 с.
19. Фінансовий регламент від 21 грудня 1977 р. ABI, Nr. L 165 (1977).
20. Рішення Ради про систему власних коштів від 24 червня 1988 р.(88/376) // [info. resourcecorp. net](http://info.resourcecorp.net)
21. Постанова про завдання й ефективність структурних фондів від 24 червня 1988 р. // [http:// info. resourcecorp. net](http://info.resourcecorp.net)
22. Алан Т. Право Європейського Союзу: Підруч. для студ. вищих навч. закладів: Пер. з англ. – К.: Абрис, 1998. – 424 с.
23. Strasser. Die Finanzen Europas. Bruxeies, Luxembourg, 1991. S. 60.
24. Становлення й функціонування валюти в Європейському Союзі // [http:// www. dengi. Ru](http://www.dengi. Ru)
25. Постанова Ради № 974/98 від 03.05.1998 р. про введення євро, ABI. L 139 від 11.05.1998.

УДК 341.174(4):347.77

О. О. Сурілова

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

У сучасному світі однією з провідних цінностей визнається інформація, а інформаційні технології та інформаційне забезпечення будь-якої діяльності характеризуються бурхливим розвитком. Екологічна інформація набуває особливого значення і для забезпечення сталого екологічно безпечного розвитку. Право громадян на доступ до екологічної інформації розглядається як найважливіша гарантія прав людини на життя в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я і добробуту. Відповідно до 10 принципу Декларації РІО, держави беруть на себе обов'язок забезпечити громадськості доступ до екологічної інформації.

Громадськість означає одну або більше фізичну чи юридичну особу, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою. Зацікавлена громадськість означає громадськість, на яку справляє або може справити вплив процес прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, або яка має зацікавленість у цьому процесі.

Удосконалення доступу до інформації підвищує якість рішень, що приймаються, та процесу їх виконання, сприяє поліпшенню поінформованості громадськості щодо екологічних проблем, надає громадськості можливість висловлювати свою стурбованість, а державним органам – вести належний облік таких інтересів.

Шоста програма дій Співтовариства у сфері навколишнього середовища встановлює ключові пріоритети екологічної політики Європейського Союзу на період до 2012 р [1]. З метою забезпечення високого рівня охорони застосовуються найбільш ефективні засоби, зокрема широкий діалог із зацікавленими особами, підвищення інформованості громадськості з екологічних питань.

Відповідно до Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, екологічна інформація означає інформацію в будь-якій матеріальній формі про стан природних об'єктів і генетично змінені організми та взаємодію між ними; фактори, що впливають на оточуюче середовище та його компоненти, такі як речовини, енергія, шум і випромінювання; діяльність або заходи, включаючи адміністративні заходи, угоди в галузі навколишнього середовища, політику, законодавство, плани і програми, що впливають або можуть впливати на складові навколишнього середовища; аналіз затрат і результатів та інший економічний аналіз з питань, що стосуються навколишнього середовища; стан здоров'я та безпеки людей; стан об'єктів культури і споруд [2]. Директива 2003/4/ЄС «Про доступ громадськості до екологічної інформації» відносить до екологічної інформації також інформацію про звіти щодо імплементації екологічного законодавства і про забруднення продуктів харчування [3]. Директива 85/337/ЄС щодо оцінки впливу деяких державних і приватних проектів на навколишнє середовище розширяє поняття інформації і визначає, що інформація має містити опис проекту, опис заходів, передбачених для уникнення або мінімізації негативного впливу, резюме основних альтернатив із аргументацією вибору, беручи до уваги вплив на навколишнє середовище [4]. Опис проекту має містити опис фізичних характеристик проекту, характеристику використання земель на етапах будівництва та експлуатації, опис виробничих процесів, включаючи найменування і об'єми ресурсів і матеріалів, оцінку видів і об'єму викидів і скидів забруднюючих речовин і рівнів фізичних впливів.

Директива 2001/42/ЄС стосовно оцінки впливу деяких планів і програм на навколишнє середовище в поняття інформації включає інформацію щодо рішення з описом основних цілей плану і екологічної характеристики території та існуючих екологічних проблем, а також опис заходів, передбачених для здійснення екологічного моніторингу [5]. Директива 96/61/ЄС щодо всеохоплюючого запобігання і контролю забруднень гарантує громадськості доступ до інформації про результати контролю викидів забруднюючих речовин. Передбачається доступ громадськості до заяв на експлуатацію устаткування до винесення рішення компетентним органом з метою визначення ставлення до проекту і висловлення пропозиції щодо діяльності, що планується. Інформація про результати рішення, включаючи копію ліцензії, теж надається громадськості у встановленому порядку. Перелік основних джерел та викидів публікується кожні три роки.

З метою охорони біорізноманіття та здоров'я людей Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) №1946/2003 встановлює процедуру інформування громадськості про вивільнення генетично модифікованих організмів, що ймовірно

матиме значний негативний вплив на збереження і стале використання біологічного різноманіття, враховуючи ризик для здоров'я людини. Доступна інформація має містити відомості про обсяги, характеристики та особливості ГМО, умови і дати вивільнення, заходи управління ризиками, умови надання додаткової інформації [7].

В Європейському Союзі встановлені механізми для забезпечення доступу до інформації. Шоста програма дій Співтовариства у сфері навколишнього середовища приділяє особливу увагу підвищенню інформованості громадськості з екологічних питань. Право на інформацію передбачає прозорість інформації. Тому відкриття інформації повинно бути загальним правилом, а випадки відхилення запиту щодо інформації чітко визначені.

Запит на екологічну інформацію може бути відхилений, якщо державний орган, до якого було направлено запит, не має у своєму розпорядженні відповідної екологічної інформації; запит є необґрунтованим або сформульованим у надто загальному вигляді. У запиті про надання екологічної інформації може бути відмовлено, якщо її оприлюднення може негативно вплинути на конфіденційність діяльності державних органів у випадках, коли така конфіденційність передбачається національним законодавством; міжнародні стосунки, національну оборону або державну безпеку; відправлення правосуддя, конфіденційність комерційної та промислової інформації, за винятком інформації про викиди, яка стосується охорони навколишнього середовища; права інтелектуальної власності.

Надання інформації забезпечується доступністю для громадськості/переліків державних органів влади, призначенням службовців з питань інформації, веденням реєстрів чи списків екологічної інформації, що знаходиться у державних органах влади, встановленням обладнання для вивчення необхідної інформації.

Визначений перелік заходів щодо збору та поширення екологічної інформації. Це встановлення обов'язку державних органів мати у своєму розпорядженні екологічну інформацію, яка стосується роду їх діяльності, та постійно поновлювати її; створення систем для забезпечення належного надходження в державні органи інформації із запланованих «та здійснюваних заходів, які можуть істотно впливати на навколишнє середовище. У випадках, що становлять безпосередню загрозу для здоров'я людини або навколишнього середовища, вся інформація щодо запобігання або зменшення шкоди, яка може стати наслідком такої загрози і яка є у розпорядженні державного органу, негайно поширюється серед членів громадськості, яких потенційно стосується загроза.

Встановлений порядок надання екологічної інформації на запит. Надання інформації здійснюється в рамках стандартної адміністративної процедури. Державні органи влади забезпечують доступ до екологічної інформації, яка зберігається ними будь-якій особі без потреби обґрунтовувати свою зацікавленість.

Державні органи влади повинні належним чином інформувати громадськість про права, якими вона володіє, і надавати інформацію і поради з

цією метою. Особливо відзначена необхідність здійснення заходів з метою поширення законодавчих актів і директивних документів (стратегій, документів з питань політики, програм та планів дій, що стосуються промислової інформації, за винятком інформації про викиди, яка стосується охорони навколишнього середовища; права інтелектуальної власності).

Передбачено поступове розгортання узгодженої системи кадастрів чи реєстрів забруднень з використанням структурованої, автоматизованої та доступної для громадськості бази даних. Інформація, що надається, має бути новітньою та точною.

Встановлений місячний термін для надання відповіді на запит, а у випадках значного обсягу і складності інформації допускається продовження терміну до двох місяців.

Право на інформацію забезпечується адекватними та ефективними засобами правового захисту, включаючи за необхідності засоби правового захисту у формі судової заборони. Вони мають бути справедливими, неупередженими, своєчасними і не пов'язаними з непомірно великими витратами.

Якщо в наданні інформації було безпідставно відмовлено або отримана відповідь була неякісною, кожен громадянин має доступ до процедури розгляду спору з цього приводу судом або іншим незалежним і неупередженим органом.

Література

1. Рішення №1600/2002/ЄС щодо шостої програми дій Співтовариства у сфері навколишнього середовища.
2. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998 р.
3. Директива 2003/4/ЄС «Про доступ громадськості до екологічної інформації».
4. Директива 85/337/ЄС щодо оцінки впливу деяких державних і приватних проектів на навколишнє середовище.
5. Директива 2001/42/ЄС стосовно оцінки впливу деяких планів і програм на навколишнє середовище.
6. Директива 96/61/ЄС щодо всеохоплюючого запобігання і контролю забруднень.
7. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) №1946/2003 транскордонне переміщення генетично модифікованих організмів.

УДК 347.73:336.226(477):341.174(4)

В. С. Зятін

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Важливим елементом правової реформи, що триває в Україні, є процес наближення національного законодавства до законодавства Європейського Союзу (далі – ЄС). Необхідність такого наближення обумовлена розвитком і поглибленням